Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
ATHANASIOSA RANTOSA
od 27. travnja 2023.[1]

Predmet C-45/22

HK
protiv
Service fédéral des Pensions (SFP)

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio tribunal du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu, Belgija))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Koordinacija sustava socijalne sigurnosti – Uredba (EZ) br. 883/2004 – Članak 55. stavak 1. točka (a) – Preklapanje davanja različite vrste – Dijeljenje iznosa jednog ili više davanja ili drugog prihoda kada se uzmu u obzir s brojem davanja – Pojam ‚iznosi kada se uzmu u obzir' – Poštovanje posebnih značajki nacionalnih zakonodavstava o socijalnoj sigurnosti – Osoba koja prima nekoliko starosnih mirovina i mirovina za nadživjele osobe koje isplaćuju različite države članice – Primjena nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja – Načini izračuna iznosa mirovine za nadživjele osobe"

I. Uvod

1. Cilj je Uredbe (EZ) br. 883/2004[2], kako proizlazi iz njezinih uvodnih izjava 1. i 45., osigurati koordinaciju nacionalnih sustava socijalne sigurnosti država članica kako bi se jamčilo učinkovito ostvarivanje prava slobodnog kretanja osoba i stoga doprinijelo poboljšanju životnog standarda i uvjeta zapošljavanja osoba koje se kreću unutar Unije.

2. U tom se okviru tom uredbom nastoji, među ostalim, ograničiti doseg nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja u području starosnih mirovina i mirovina za nadživjele osobe kojima je učinak smanjiti davanje na koje osiguranik ima pravo u državi članici zbog činjenice da se koristi davanjem u drugoj državi članici[3]. Tako se u članku 55. stavku 1. točki (a) navedene uredbe navodi da, ako korištenje davanja različite vrste ili drugog prihoda zahtijeva primjenu pravila za sprečavanje preklapanja davanja utvrđenih zakonodavstvom određene države članice u odnosu na dva ili više samostalnih davanja, nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju ta pravila.

[1] Izvorni jezik: francuski

[2] Uredba Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravak SL 2020., L 415, str. 88.)

[3] Vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika Y. Bota u predmetu Komisija/Malta (C-12/14, EU:C:2015:755, t. 1.).

3. Kako tumačiti izraz „iznosi kada se uzmu u obzir” u smislu te odredbe? Konkretnije, treba li podijeliti ukupni iznos davanja o kojima je riječ ili pak iznos prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih davanja? To je u biti pitanje koje je postavio tribunal du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu, Belgija) i koje je novost s obzirom na to da Sud dosad još nikad nije tumačio članak 55. Uredbe br. 883/2004.

4. Zahtjev za prethodnu odluku podnesen je u okviru spora između osobe HK, umirovljenika koji prima nekoliko starosnih mirovina i mirovina za nadživjele osobe koje isplaćuju različite države članice, i Service fédéral des Pensions (Federalni zavod za mirovinsko osiguranje, Belgija, u daljnjem tekstu: SFP) u pogledu načina izračuna iznosa belgijske mirovine za nadživjele osobe koju prima od smrti svoje supruge.

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Uredba (EEZ) br. 1408/71

5. U članku 46.c Uredbe (EEZ) br. 1408/71[4], koji je u nju uveden Uredbom (EEZ) br. 1248/92[5], naslovljenim „Posebne odredbe koje se primjenjuju u slučaju preklapanja jednog ili više davanja iz članka 46.a stavka 1. s jednim ili više davanja druge vrste ili s drugim primanjima, kada je riječ o dvije ili više država članica”, u njegovu stavku 1. navodi se:

„Ako primitak druge vrste davanja ili drugih primanja ima za posljedicu smanjenje, obustavu ili ukidanje dvaju ili više davanja iz članka 46. stavka 1. točke (a) podtočke i., iznos koji ne bi bio isplaćen u strogoj primjeni odredaba koje se odnose na smanjenje, obustavu ili ukidanje, određen prema zakonodavstvu predmetnih država članica dijeli se na broj davanja koja podliježu smanjenju, obustavi ili ukidanju.”

6. Uredba br. 1408/71 stavljena je od 1. svibnja 2010. izvan snage i zamijenjena Uredbom br. 883/2004.

2. Uredba br. 883/2004

7. U skladu s uvodnim izjavama 1., 4., 28. do 31. i 45. Uredbe br. 883/2004:

„(1) Pravila koordinacije nacionalnih sustava socijalne sigurnosti obuhvaćena su u okviru slobodnog kretanja osoba i trebala bi doprinijeti poboljšanju njihova životnog standarda i uvjeta zapošljavanja.

[…]

(4) Potrebno je poštovati posebne značajke nacionalnih zakonodavstava o socijalnoj sigurnosti te izraditi samo sustav koordinacije.

[4] Uredba Vijeća od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice (SL 1971., L 149, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 7.)

[5] Uredba Vijeća od 30. travnja 1992. o izmjeni Uredbe br. 1408/71 (SL 1992., L 136, str. 7.)

[…]

(28) Postoji potreba za određivanjem iznosa mirovine u skladu s metodom koja se rabi za zbrajanje razdoblja i određivanje razmjernog dijela davanja, koji je zajamčen pravom Zajednice kada je primjena nacionalnog zakonodavstva, uključujući pravila vezana uz smanjenje, obustave ili ukidanja davanja, nepovoljnija od prethodno spomenute metode.

(29) S ciljem zaštite radnika migranata te nadživjelih osoba, od pretjerano stroge primjene nacionalnih propisa s obzirom na smanjenja, obustave ili ukidanja, nužno je uključiti odredbe koje precizno uređuju primjenu takvih propisa.

(30) Kao što Sud neprestano iznova potvrđuje, Vijeće se ne smatra nadležnim za uvođenje propisa koji nameću ograničenje preklapanja dvije ili više mirovina stečenih u različitim državama članicama smanjenjem iznosa mirovine ostvarene samo na temelju nacionalnog zakonodavstva.

(31) Prema Sudu, nacionalna zakonodavstva trebaju donijeti takve propise imajući na umu da je Zajednica ta koja određuje ograničenja unutar kojih se trebaju primjenjivati nacionalne odredbe s obzirom na smanjenja, obustave ili ukidanja.

[…]

(45) Budući da cilj predloženog djelovanja, to jest [donošenje mjera koordinacije] kojima se jamči mogućnost učinkovitog ostvarivanja prava slobodnog kretanja osoba, države članice ne mogu dostatno ostvariti te bi se on stoga zbog opsega i učinaka tog djelovanja mogao bolje ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je predviđeno člankom 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja”.

8. U članku 2. te uredbe, naslovljenom „Obuhvaćene osobe”, navodi se:

„1. Ova se Uredba primjenjuje na državljane države članice, osobe bez državljanstva i izbjeglice koje borave u državi članici na koje se primjenjuje ili se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica, kao i na članove njihovih obitelji i nadživjele osobe.

2. Ona se također primjenjuje na nadživjele osobe onih osoba na koje se primjenjivalo zakonodavstvo jedne ili više država članica, bez obzira na državljanstvo tih osoba, ako su nadživjele osobe državljani države članice ili osobe bez državljanstva ili izbjeglice koje borave u jednoj od država članica.”

9. Člankom 3. navedene uredbe, naslovljenim „Materijalno područje primjene”, u njegovu stavku 1. predviđa se:

„Ova se Uredba primjenjuje na sve zakonodavstvo s obzirom na sljedeće grane socijalne sigurnosti:

[…]

(d) davanja za slučaj starosti;

(e) davanja za nadživjele osobe;

[…]”

10. Poglavlje 5. glave III. te uredbe, naslovljeno „Starosne i obiteljske mirovine”, sadržava, među ostalim, njezine članke 52. do 55.

11. Člankom 52. Uredbe br. 883/2004, naslovljenim „Priznavanje davanja”, u njegovim stavcima 1. do 3. određuje se:

„1. Nadležna ustanova određuje pripadajući iznos davanja:

(a) na temelju zakonodavstva koje primjenjuje, samo ako su uvjeti za stjecanje prava na davanja ispunjeni isključivo prema nacionalnom pravu (samostalno davanje);

(b) putem određivanja teoretskog iznosa i nakon tog stvarnog iznosa (razmjerni dio davanja), kako slijedi:

i. teoretski iznos davanja jednak je davanju koje bi određena osoba mogla zatražiti kad bi sva razdoblja osiguranja i/ili boravišta, navršena na temelju zakonodavstava drugih država članica, bila navršena na temelju zakonodavstva koje se primjenjuje na dan priznavanja prava na davanje. Ako na temelju tog zakonodavstva iznos ne ovisi o trajanju navršenih razdoblja, taj se iznos smatra teoretskim iznosom;

ii. nadležna ustanova tada utvrđuje stvarni iznos razmjernog davanja, primjenjujući na teoretski iznos omjer između trajanja razdoblja navršenih prije nastanka osiguranog slučaja prema zakonodavstvu koje primjenjuje i ukupnog trajanja razdoblja navršenih prije nastanka osiguranog slučaja na temelju zakonodavstva svih država članica na koje se to odnosi.

2. Ako je potrebno, nadležna ustanova primjenjuje na iznos izračunan prema stavku 1., točkama (a) i (b) sva pravila koja se odnose na smanjenje, obustavu ili prestanak prava, na temelju zakonodavstva koje se primjenjuje unutar ograničenja predviđenih člancima od 53. do 55.

3. Dotična osoba ima pravo primati od nadležne ustanove svake države članice iznos viši od onih koji se računaju prema stavku 1., točkama (a) i (b).”

12. U članku 53. te uredbe, naslovljenom „Pravila za sprečavanje preklapanja”, stavci 1. i 2. glase kako slijedi:

„1. Svako preklapanje invalidskih davanja, za slučaj starosti i davanja za nadživjele osobe, određenih ili ostvarenih na osnovi razdoblja osiguranja i/ili boravišta koja je navršila ista osoba, smatra se preklapanjem istovrsnih davanja.

2. Preklapanje davanja koja se ne mogu smatrati istovrsnima u smislu stavka 1. smatra se preklapanjem davanja različite vrste.”

13. U skladu s člankom 54. navedene uredbe, naslovljenim „Preklapanje istovrsnih davanja”:

„1. Ako se istovrsna davanja koja pripadaju na osnovi zakonodavstva dviju ili više država članica preklapaju, pravila za sprečavanje preklapanja utvrđena zakonodavstvom države članice ne primjenjuju se na razmjerni dio davanja.

2. Pravila za sprečavanje preklapanja davanja primjenjuju se na samostalno davanje samo ako je navedeno davanje:

(a) davanje čiji iznos ne ovisi o trajanju razdoblja osiguranja ili boravišta;

ili

(b) davanje čiji se iznos određuje na temelju izjednačenih razdoblja za koje se smatra da su navršena između dana nastanka osiguranog slučaja i kasnijeg datuma, a preklapa se s:

i. davanjem istog tipa, osim ako je zaključen sporazum između dvije ili više država članica kako bi se izbjeglo uzimanje u obzir istog izjednačenog razdoblja više nego jednom; ili

ii. davanj[em] na koje se odnosi točka (a).

Davanja i sporazumi navedeni u točkama (a) i (b) popisani su u Prilogu IX."

14. U članku 55. te uredbe, naslovljenom „Preklapanje davanja različite vrste", u njegovu stavku 1. točki (a) navodi se:

„Ako korištenje davanja različite vrste ili drugog prihoda zahtijeva primjenu pravila za sprečavanje preklapanja davanja utvrđenih zakonodavstvom određene države članice u odnosu na:

(a) dva ili više samostalnih davanja, nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju navedena pravila;

međutim, primjena ove točke ne može određenu osobu lišiti svojstva umirovljenika radi primjene ostalih poglavlja ove glave, pod uvjetima i postupcima utvrđenim u provedbenoj uredbi".

B. Belgijsko pravo

15. U skladu s člankom 20. prvim i četvrtim stavkom arrêtéa royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés (Kraljevska uredba br. 50. od 24. listopada 1967. o starosnoj mirovini i mirovini za nadživjele osobe zaposlene osobe) [6], u verziji primjenjivoj na glavni postupak (u daljnjem tekstu: Kraljevska uredba br. 50):

„Mirovina za nadživjele osobe može se preklapati sa starosnom mirovinom ili bilo kojom drugom pogodnosti koja se isplaćuje u zamjenu za starosnu mirovinu samo do visine iznosa koji određuje Kralj.

[…]

Kralj određuje u kojoj se mjeri mirovina za nadživjele osobe može smanjiti ako nadživjeli bračni drug prima mirovinu za nadživjele osobe ili bilo koju drugu zamjensku pogodnost koja je dodijeljena na temelju sustava starosnih mirovina i mirovina za nadživjele osobe u stranoj zemlji ili na temelju sustava koji se primjenjuje na osoblje institucije međunarodnog javnog prava."

[6] *Moniteur belge* od 27. listopada 1967., str. 11246.

16. U članku 52. stavku 1. arrêtéa royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés (Kraljevska uredba od 21. prosinca 1967. o općem uređenju sustava starosnih mirovina i mirovina za nadživjele osobe zaposlene osobe)[7], u verziji primjenjivoj na glavni postupak (u daljnjem tekstu: Kraljevska uredba od 21. prosinca 1967.), navodi se:

„Kada nadživjeli bračni drug na temelju mirovinskog sustava za zaposlene osobe ima pravo, s jedne strane, na mirovinu za nadživjele osobe i, s druge strane, na jednu ili više starosnih mirovina ili bilo koju drugu zamjensku pogodnost na temelju mirovinskog sustava za zaposlene osobe ili jednog ili više drugih mirovinskih sustava, mirovina za nadživjele osobe može se preklapati s navedenim starosnim mirovinama samo do svote koja je po iznosu jednaka 110 % iznosa mirovine za nadživjele osobe koja bi se nadživjelom bračnom drugu dodijelila za njegov puni radni vijek.

[…]

Kada bračni drug iz stavka 1. ima pravo i na jednu ili više mirovina za nadživjele osobe ili na zamjenske pogodnosti u smislu članka 10.*bis* [Kraljevske uredbe br. 50], mirovina za nadživjele osobe ne može biti veća od razlike između, s jedne strane, 110 % iznosa mirovine za nadživjele osobe za puni radni vijek i, s druge strane, zbroja iznosa starosnih mirovina ili zamjenskih pogodnosti iz stavka 1. i iznosa jednakog mirovini za nadživjele osobe zaposlene osobe za puni radni vijek, pomnoženog s razlomkom ili zbrojem razlomaka koji izražavaju visinu mirovina za nadživjele osobe u drugim mirovinskim sustavima, osim sustava za samozaposlene osobe. Riječ je o razlomcima koji su se uzeli u obzir ili koji bi se uzeli u obzir za primjenu prethodno navedenog članka 10.*bis*.

[…]”

17. Člankom 52.*bis* Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967. predviđa se:

„Za primjenu članka 20. stavaka 3. i 4. Kraljevske uredbe br. 50 iznos mirovine za nadživjele osobe koji je nadživjelom bračnom drugu dodijeljen na temelju Kraljevske uredbe br. 50 ili Zakona od 20. srpnja 1990. (ili Kraljevske uredbe od 23. prosinca 1996.) smanjuje se za iznos mirovine za nadživjele osobe ili zamjenske pogodnosti, koje se nije moguće odrediti, a koji je dodijeljen na temelju sustava strane zemlje ili na temelju sustava koji se primjenjuje na osoblje institucije međunarodnog javnog prava.”

18. Člankom 7. stavkom 1. prvim podstavkom arrêtéa royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions (Kraljevska uredba od 23. prosinca 1996. o provedbi članaka 15., 16. i 17. Zakona od 26. srpnja 1996. o modernizaciji socijalne sigurnosti i osiguravanju održivosti zakonskih mirovinskih sustava)[8], u verziji primjenjivoj na glavni postupak, određuje se:

„Ako bračni drug premine prije nego što počne teći njegova starosna mirovina, mirovina za nadživjele osobe jednaka je 80 % iznosa starosne mirovine, koja se izračunava po stopi predviđenoj u članku 5. stavku 1. podstavku 1. točki (a) ove uredbe koja bi se bračnom drugu dodijelila na temelju te uredbe.”

[7] *Moniteur belge* od 16. siječnja 1968., str. 441.

[8] *Moniteur belge* od 17. siječnja 1997., str. 904.

III. Glavni postupak, prethodna pitanja i postupak pred Sudom

19. Supruga osobe HK preminula je 29. studenoga 2016.

20. Osoba HK osobno je 1. prosinca 2016. ostvarivala pravo na belgijsku starosnu mirovinu u godišnjem iznosu od 11 962,55 eura i na španjolsku starosnu mirovinu u godišnjem iznosu od 8 276,28 eura. Budući da je supruga osobe HK radila i uplaćivala doprinose u nekoliko država članica, odnosno Belgiji, Španjolskoj i Finskoj, osoba HK primala je nakon njezine smrti i španjolsku mirovinu za nadživjele osobe u godišnjem iznosu od 5 123,88 eura i finsku mirovinu za nadživjele osobe u godišnjem iznosu od 1 281,24 eura.

21. Kad je riječ o Belgiji, SFP je dopisom od 3. siječnja 2017. obavijestio osobu HK da ispituje njezino eventualno pravo na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe. SFP je 22. prosinca 2017. obavijestio osobu HK da nema pravo na takvu mirovinu za nadživjele osobe zbog toga što je iznos njezinih starosnih mirovina previsok. Osoba HK podnijela je 26. prosinca 2017. prigovor SFP-u protiv te odluke o odbijanju. Nakon toga su osoba HK i SFP razmijenili dopise o načinima uzimanja u obzir različitih mirovinskih davanja koja je osoba HK primala kako bi se utvrdilo ima li i u kojoj mjeri pravo na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe.

22. Odlukom od 18. rujna 2019. SFP je obavijestio osobu HK da, nakon što je preispitao njezinu situaciju, od 1. prosinca 2016. ima pravo na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe u godišnjem bruto iznosu od 1 929,03 eura. SFP je naveo da su prava osobe HK na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe ispitana po službenoj dužnosti jer je Republika Finska primjenjivala nacionalna pravila za sprečavanje preklapanja. SFP dodaje da se pri utvrđivanju tog bruto iznosa uzela u obzir gornja granica preklapanja s obzirom na to da je osoba HK ostvarivala pravo i na belgijsku starosnu mirovinu.

23. Osoba HK podnijela je 14. travnja 2020. tribunalu du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu), odnosno sudu koji je uputio zahtjev, tužbu protiv SFP-ove odluke od 18. rujna 2019., pri čemu je tvrdila da u skladu s člankom 55. Uredbe br. 883/2004 ima pravo na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe u godišnjem bruto iznosu od 6 339,01 eura.

24. Sud koji je uputio zahtjev ističe da se belgijskim propisima preklapanje starosne mirovine i mirovine za nadživjele osobe dopušta, uz ograničenja, na temelju članka 20. prvog stavka Kraljevske uredbe br. 50, koji se primjenjuje člankom 52. stavkom 1. prvim podstavkom Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967. Osim toga, iz članka 20. četvrtog stavka Kraljevske uredbe br. 50, u vezi s člankom 52.*bis* Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967., proizlazi da nije dopušteno preklapanje mirovine za nadživjele osobe belgijske zaposlene osobe te jedne ili više mirovina za nadživjele osobe dodijeljenih na temelju stranog zakonodavstva. Naime, u skladu s tim člankom 52.*bis*, iznos mirovine za nadživjele osobe belgijskog radnika smanjuje se za iznos jedne ili više mirovina za nadživjele osobe dodijeljenih na temelju stranog sustava.

25. Međutim, u skladu s člankom 54. Uredbe br. 883/2004, u slučaju preklapanja istovrsnih davanja nekoliko država članica, pravila za sprečavanje preklapanja predviđena nacionalnim propisima mogu se primijeniti samo na određena davanja, koja su navedena u Prilogu IX. toj uredbi. Međutim, mirovina za nadživjele osobe zaposlene osobe ne nalazi se na popisu davanja koja je Kraljevina Belgija navela u tom prilogu. Stoga se članak 52.*bis* Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967. ne primjenjuje u glavnom predmetu. Na temelju članka 52. stavka 1. prvog podstavka te kraljevske uredbe, SFP je stoga uzeo u obzir belgijsku i španjolsku starosnu mirovinu na koje je osoba HK osobno ostvarivala pravo.

26. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, preklapanje mirovine za nadživjele osobe zaposlene osobe i starosnih mirovina, odnosno belgijske i inozemnih, u ovom slučaju treba smatrati preklapanjem davanja različite vrste u smislu članka 55. Uredbe br. 883/2004 s obzirom na to da se davanja izračunana na temelju profesionalnih karijera dviju različitih osoba ne mogu smatrati istovrsnim davanjima.

27. Taj sud dodaje da se u članku 52. Uredbe br. 883/2004 razlikuju „samostalno davanje" i „razmjerni dio davanja" i da dotična osoba ima pravo primati od nadležne ustanove svake države članice iznos viši od onih koji se računaju prema stavku 1., točkama (a) i (b) tog članka. SFP je u ovom slučaju izračunao da je u pogledu belgijske starosne mirovine i belgijske mirovine za nadživjele osobe za osobu HK povoljnije samostalno davanje od razmjernog dijela davanja. Navedeni sud navodi da, u skladu s njegovim ispitivanjem, osoba HK nema pravo na mirovinu za nadživjele osobe u okviru izračuna razmjernog dijela davanja u smislu članka 52. stavka 1. točke (b) te uredbe.

28. Prema mišljenju istog suda, kad je riječ o izračunu samostalnog davanja, osoba HK ima pravo na mirovinu za nadživjele osobe samo na temelju primjene članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004. Naime, drugi radnik koji ima pravo na belgijsku starosnu mirovinu zaposlene osobe u iznosu koji je jednak onom koji je primila osoba HK, odnosno 20 238,83 eura, ne bi u Belgiji imao pravo na mirovinu za nadživjele osobe. Stoga se zbog primjene prava Unije osoba HK nalazi u povoljnijem položaju.

29. Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da, kad je riječ o predmetnoj belgijskoj mirovini za nadživjele osobe, osoba HK i SFP dolaze do istog rezultata u pogledu sljedećih elemenata:

– mirovina osobe HK za nadživjele osobe iznosi 7 638,46 eura, odnosno 80 % starosne mirovine supruge osobe HK kao zaposlene osobe, koja se izračunava na temelju stope za kućanstva;

– gornja granica preklapanja te mirovine iznosi 16 458,42 eura, odnosno 110 % od 14 962,20 eura [9], u skladu s člankom 52. stavkom 1. točkom (a) Uredbe br. 883/2004, koji se odnosi na samostalno davanje;

– ukupan iznos mirovina koji treba uzeti u obzir za primjenu članka 52. Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967., odnosno belgijske (11 962,55 eura) i španjolske (8 276,28 eura) godišnje starosne mirovine, iznosi 20 238,83 eura.

30. Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi i da se tumačenja osobe HK i SFP-a razlikuju u pogledu izračuna prekoračenja gornje granice preklapanja. Prema SFP-ovu mišljenju, kako bi se to prekoračenje odredilo, valja zbrojiti iznos mirovine za nadživjele osobe (7 638,46 eura) i ukupan iznos starosnih mirovina (20 238,83 eura), a zatim oduzeti gornju granicu preklapanja (16 458,42 eura), što daje iznos od 11 418,87 eura. Smanjena mirovina za nadživjele osobe izračunava se na sljedeći način: iznos mirovine za nadživjele osobe (7 638,46 eura) minus prekoračenje gornje granice preklapanja (11 418,87 eura), koje se dijeli s dva (broj mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju pravila za sprečavanje preklapanja, odnosno belgijska i

[9] Sud koji je uputio zahtjev navodi da je taj iznos, koji se odnosi na cjelokupnu alternativnu mirovinu za nadživjele osobe, dobiven množenjem iznosa od 7 481,10 eura (zbroj iznosa mirovina za godine redovnog i primarnog zaposlenja) s razlomkom 44/22 (obrnuti razlomak radnog staža u godinama redovnog i isključivo primarnog zaposlenja).

finska mirovina za nadživjele osobe, dok se španjolska mirovina za nadživjele osobe ne smanjuje), odnosno 5 709,43 eura, čiji je rezultat da ta mirovina za nadživjele osobe godišnje iznosi 7 638,46 eura minus 5 709,43 eura, odnosno 1 929,03 eura.

31. Osoba HK provodi drukčiji izračun prema kojem za izračun prekoračenja gornje granice preklapanja valja zbrojiti iznos mirovine za nadživjele osobe (7 638,46 eura) i ukupan iznos starosnih mirovina (20 238,83 eura), koji se dijeli s dva, odnosno 10 119,41 eura, i oduzeti gornju granicu preklapanja (16 458,42 eura), što odgovara iznosu od 1 299,45 eura. Smanjena mirovina za nadživjele osobe stoga iznosi 7 638,46 eura minus 1 299,45 eura, odnosno 6 399,01 eura godišnje.

32. Sud koji je uputio zahtjev ističe da su, prema SFP-ovim tvrdnjama, finske nadležne ustanove provele isti izračun kao i SFP u pogledu finske mirovine za nadživjele osobe o kojoj je osoba HK obaviještena 10. studenoga 2017. Taj sud navodi da se osoba HK pak poziva na tvrdnje navedene na internetskoj stranici Caissea nationale d'assurance vieillesse (Nacionalni fond za mirovinsko osiguranje, Francuska), francuskog tijela za socijalnu sigurnost koje upravlja osnovnim mirovinama zaposlenih osoba u privatnom sektoru, samozaposlenih osoba, ugovornog osoblja javnog prava i autora-umjetnika, te osobito na Okružnicu br. 2010/54 od 21. svibnja 2010. (tehnička napomena br. 3.: Obiteljska mirovina) [10].

33. Sud koji je uputio zahtjev dodaje da se pravilo predviđeno člankom 55. stavkom 1. točkom (a) Uredbe br. 883/2004 kao takvo ne nalazi u članku 46.c Uredbe br. 1408/71, koji proizlazi iz Uredbe br. 1248/92, i da se čini da je tim člankom 55. stavkom 1. točkom (a) provedena izmjena jer se više ne odnosi na „iznos koji ne bi bio isplaćen u strogoj primjeni odredaba koje se odnose na smanjenje, obustavu ili ukidanje, određen prema zakonodavstvu predmetnih država članica".

34. U tim je okolnostima tribunal du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li pravilo predviđeno člankom 55. stavkom 1. točkom (a) Uredbe [br. 883/2004], prema kojem nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda, kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju [pravila za sprečavanje preklapanja], tumačiti na način da se njime nalaže da se prihodi koji se kao takvi uzimaju u obzir za primjenu pravila za sprečavanje preklapanja dijele s brojem mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju pravila za sprečavanje preklapanja?

2. Treba li, suprotno tomu, pravilo predviđeno člankom 55. stavkom 1. točkom (a) Uredbe [br. 883/2004], prema kojem nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda, kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju [pravila za sprečavanje preklapanja], tumačiti na način da se njime nalaže da se ne dijele prihodi koji se kao takvi uzimaju u obzir za primjenu pravila za sprečavanje preklapanja, nego se dio prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja, kao što se primjerice predviđa predmetnim nacionalnim pravilom, dijeli s brojem mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju pravila za sprečavanje preklapanja?"

35. Pisana očitovanja Sudu podnijeli su osoba HK, belgijska i finska vlada te Europska komisija.

[10] Taj je dokument dostupan (na francuskom jeziku) na sljedećoj adresi: https://www.legislation.cnav.fr/Pages/texte.aspx?Nom=circulaire_cnav_2010_54_21052010_note3.

IV. Analiza

36. Svojim prethodnim pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 55. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 883/2004 tumačiti na način da mu se, ako korištenje davanja različite vrste zahtijeva primjenu nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja u pogledu samostalnih davanja, protivi nacionalni propis u skladu s kojim nadležne ustanove za izračun iznosa mirovine za nadživjele osobe iznos prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina dijele s brojem mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju ta pravila.

37. U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da osoba HK prima belgijsku i španjolsku starosnu mirovinu, kao i, nakon smrti svoje supruge, španjolsku i finsku mirovinu za nadživjele osobe.

38. Kad je riječ o dodjeli belgijske mirovine za nadživjele osobe, sud koji je uputio zahtjev navodi da je Kraljevina Belgija uvela pravila za sprečavanje preklapanja. Prema sudskoj praksi Suda, zakonske odredbe države članice o sprečavanju preklapanja, ako nije drugačije određeno, mogu se primijeniti na osobe koje primaju davanje na teret te države članice kad mogu primati druga davanja iz socijalne sigurnosti, i to iako su ta davanja stečena na temelju zakonodavstva druge države članice [11]. Stoga, u skladu s člankom 52. stavkom 2. Uredbe br. 883/2004, ako je potrebno, nadležna nacionalna ustanova primjenjuje sva pravila koja se odnose na smanjenje, obustavu ili prestanak prava, na temelju zakonodavstva koje se primjenjuje unutar ograničenja predviđenih člancima od 53. do 55. te uredbe.

39. Kao što to ističe sud koji je uputio zahtjev, belgijskim propisima ne dopušta se preklapanje mirovine za nadživjele osobe belgijske zaposlene osobe i jedne ili više mirovina za nadživjele osobe dodijeljenih na temelju stranog zakonodavstva [12]. Međutim, prema mišljenju tog suda, u skladu s člankom 54. Uredbe br. 883/2004, koji se odnosi na preklapanje istovrsnih davanja, taj propis o sprečavanju preklapanja nije primjenjiv u ovom slučaju [13]. U tim se okolnostima ovaj predmet odnosi na načine izračuna iznosa belgijske mirovine za nadživjele osobe koju prima osoba HK.

40. U tom pogledu iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da osoba HK i SFP u okviru primjene članaka 53. do 55. Uredbe br. 883/2004 provode istu analizu u pogledu iznosa belgijske mirovine osobe HK za nadživjele osobe, gornje granice preklapanja te mirovine i ukupnih starosnih mirovina koje treba uzeti u obzir [14]. Suprotno tomu, tumačenja osobe HK i SFP-a razlikuju se u pogledu sljedeće faze izračuna iznosa belgijske mirovine za nadživjele osobe na koju se primjenjuju nacionalna pravila za sprečavanje preklapanja. Prema SFP-ovu mišljenju, treba podijeliti s dva (odnosno s brojem predmetnih mirovina za nadživjele osobe) iznos prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina, dok osoba HK tvrdi da treba podijeliti s dva ukupan iznos starosnih mirovina o kojima je riječ, što dovodi do većeg iznosa belgijske mirovine za nadživjele osobe [15]. Kao što to ističu osoba HK i Komisija, tumačenje koje predlaže ta osoba nije povoljnije samo u njegovu osobnom slučaju, nego i općenito za sve radnike koji su ostvarili pravo na slobodno kretanje.

[11] Vidjeti po analogiji presuda od 15. ožujka 2018., Blanco Marqués (C-431/16, EU:C:2018:189, t. 63. i navedena sudska praksa).

[12] Vidjeti točku 25. ovog mišljenja.

[13] Vidjeti točku 26. ovog mišljenja.

[14] Vidjeti točku 29. ovog mišljenja.

[15] Vidjeti točke 30. i 31. ovog mišljenja.

41. U ovom se predmetu stoga postavlja pitanje tumačenja članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004. U skladu s tom odredbom, koju Sud dosad još nikad nije ispitivao [16], „[a]ko korištenje davanja različite vrste ili drugog prihoda zahtijeva primjenu pravila za sprečavanje preklapanja davanja utvrđenih zakonodavstvom određene države članice u odnosu na […] dva ili više samostalnih davanja, nadležne ustanove dijele iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda kada se uzmu u obzir, s brojem davanja na koja se primjenjuju navedena pravila". Tom se odredbom stoga predviđa ublažavanje nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja [17].

42. U ovom se slučaju na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe koju prima osoba HK primjenjuju nacionalna pravila za sprečavanje preklapanja, odnosno članak 52. Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967.

43. Usto se ne osporava da starosne mirovine osobe HK, s jedne strane, i njegovu belgijsku mirovinu za nadživjele osobe, s druge strane, treba kvalificirati kao „davanja različite vrste" u smislu članka 55. Uredbe br. 883/2004. Naime, u skladu s člankom 53. stavkom 1. te uredbe, svako preklapanje invalidskih davanja, za slučaj starosti i davanja za nadživjele osobe, određenih ili ostvarenih na osnovi razdoblja osiguranja i/ili boravišta koja je navršila „ista osoba", smatra se preklapanjem „istovrsnih davanja". Stoga se davanja izračunana ili pružena na temelju karijera dviju različitih osoba, odnosno u ovom slučaju osobe HK i njegove supruge, ne mogu smatrati „istovrsnim davanjima" [18]. Naime, u skladu s tim člankom 53. stavkom 2., preklapanje davanja koja nisu „istovrsna" smatraju se preklapanjem „davanja različite vrste".

44. Osim toga, glavni predmet odnosi se na „samostalna davanja" u smislu članka 55. Uredbe br. 883/2004 s obzirom na to da je SFP u skladu s člankom 52. te uredbe smatrao da je u pogledu belgijske starosne mirovine i belgijske mirovine za nadživjele osobe za osobu HK „samostalno davanje" povoljnije od razmjernog dijela davanja [19]. Usto, člankom 52. Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967. predviđa se primjena pravila za sprečavanje preklapanja kad je riječ o dvama ili više samostalnih davanja.

45. Stoga se ovaj predmet odnosi, konkretnije, na smisao koji treba dati izrazu „iznos[i] jednog ili više davanja ili drugog prihoda *kada se uzmu u obzir*" [20], u smislu članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004. Taj je izraz istovjetan u različitim jezičnim verzijama te odredbe, osobito u verziji na španjolskom jeziku („las cuantías de la prestación o prestaciones u otros ingresos, *tal y como hayan sido computados*"), njemačkom jeziku („die Beträge der Leistung oder Leistungen oder sonstigen Einkünfte, *die berücksichtigt worden sind*"), grčkom jeziku („την ή τις παροχές ή τα άλλα εισοδήματα, *όπως αυτές έχουν ληφθεί υπόψη*"), engleskom jeziku („the amounts of the benefit or benefits or other income, *as they have been taken into account*"), talijanskom jeziku („gli importi della o delle prestazioni o di altri redditi, *di cui si è tenuto conto*"), poljskom jeziku („kwoty świadczenia lub świadczeń lub innych dochodów, *które zostały uwzględnione*") i švedskom jeziku („förmånen eller förmånerna eller den andra inkomsten *så som de har beaktatset*") (moje isticanje).

[16] U predmetu u kojem je donesena presuda od 15. ožujka 2018., Blanco Marqués (C-431/16, EU:C:2018:189), sud koji je uputio zahtjev uputio je, u svojem prvom i šestom prethodnom pitanju, na članak 55. Uredbe br. 883/2004. Međutim, Sud nije odlučio o meritumu u pogledu tog članka.

[17] Kao što je to istaknuo autor kojeg navodi sud koji je uputio zahtjev, „[c]ilj je te odredbe otkloniti negativne posljedice koje na korisnika ima zajednička primjena pravila za sprečavanje preklapanja predviđenih zakonodavstvom dviju ili više država članica. Stoga, ako primjenom takvih pravila treba istodobno smanjiti više samostalnih davanja, iznos na koji se odnosi smanjenje, obustava ili ukidanje treba dijeliti s brojem davanja koja podliježu smanjenju, obustavi ili ukidanju". Vidjeti Robert, F., „Le régime juridique des pensions de retraite après une carrière dans plusieurs États membres", *Journal de droit européen*, br. 223, 2015., str. 354. do 360., osobito str. 359.

[18] Vidjeti u tom smislu presudu od 7. ožujka 2013., van den Booren (C-127/11, EU:C:2013:140, t. 32. i 33.).

[19] Vidjeti točku 28. ovog mišljenja.

[20] Moje isticanje

46. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, tumačenje odredbe prava Unije zahtijeva da se u obzir uzme ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojem se nalazi kao i ciljevi te svrha akta kojeg je ona dio. Nastanak neke odredbe prava Unije može se također pokazati relevantnim za njezino tumačenje [21].

47. Kao prvo, kad je riječ o tekstu članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004, u toj se odredbi upućuje na primjenu pravila za sprečavanje preklapanja utvrđenih „zakonodavstvom određene države članice" i na „nadležne ustanove". Stoga se navedenom odredbom, umetanjem dijela „kada se uzmu u obzir", državama članicama prepušta da odluče kako će „uzeti u obzir" iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda koje treba podijeliti. Drugim riječima, prema mojem mišljenju, istom se odredbom državama članicama dodjeljuje margina prosudbe za utvrđivanje iznosa prihoda koje treba uzeti u obzir u okviru primjene njihovih pravila za sprečavanje preklapanja.

48. Osoba HK u tom pogledu tvrdi da se zavisna rečenica „kada se uzmu u obzir" odnosi na dio glavne rečenice „iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda", koji se određuju primjenom nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja, i da, u ovom slučaju, uzimanje u obzir iznosa koje provode belgijske nadležne ustanove odgovara odabiru jedne ili više starosnih mirovina. Usto, činjenica da se u članku 55. stavku 1. točki (a) Uredbe br. 883/2004 izričito ne navodi uzimanje u obzir iznosa koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina znači da se taj iznos ne može uzeti u obzir i da se, osim toga, za razliku od te odredbe, u stavku 1. točki (b) tog članka navode „sv[i] element[i] određen[i] za primjenu pravila za sprečavanje preklapanja" [22].

49. Ti mi se argumenti ne čine uvjerljivima. Naime, s jedne strane, prema mojem mišljenju, s obzirom na tekst navedenog članka 55. stavka 1. točke (a), iznosi o kojima je riječ mogu se uzeti u obzir ne samo u fazi odabira mirovina o kojima je riječ, nego i prilikom utvrđivanja načina izračuna iznosa koji se uzimaju u obzir radi dijeljenja koje treba provesti. S druge strane, u toj se odredbi ne navodi izričito ni da treba podijeliti ukupan iznos davanja o kojima je riječ. Kad bi se smatralo da izraz „iznosi kada se uzmu u obzir" nužno upućuje na ukupan iznos predmetnih davanja, time bi se tom izrazu oduzeo smisao ili svrha te bi se ukinula margina prosudbe koju je zakonodavac Unije namjeravao dodijeliti državama članicama.

50. Stoga se, prema mojem mišljenju, u tekstu članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004 upućuje na to da države članice u skladu sa svojim pravilima za sprečavanje preklapanja imaju mogućnost podijeliti iznos prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina. Te države članice također mogu po vlastitom izboru odlučiti da se dijeljenje koje treba provesti zapravo treba odnositi na ukupan iznos davanja o kojima je riječ.

51. Kao drugo, to je tumačenje potkrijepljeno kontekstom članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004.

52. Naime, u skladu s uvodnom izjavom 29. te uredbe, radnike migrante i nadživjele osobe valja zaštititi od „pretjerano stroge primjene" nacionalnih propisa s obzirom na smanjenja, obustave ili ukidanja. Stoga svrha navedene uredbe nije ukinuti nacionalna pravila za sprečavanje preklapanja, nego samo ograničiti njihove učinke kada je njihova primjena osobito nepovoljna za radnike koji

[21] Presuda od 16. ožujka 2023., Towercast (C-449/21, EU:C:2023:207, t. 31. i navedena sudska praksa)

[22] U skladu s člankom 55. stavkom 1. točkom (b) Uredbe br. 883/2004, „[a]ko korištenje davanja različite vrste ili drugog prihoda zahtijeva primjenu pravila za sprečavanje preklapanja davanja utvrđenih zakonodavstvom određene države članice u odnosu na […] jedno ili više razmjernih davanja, nadležne ustanove uzimaju u obzir jedno ili više davanja ili druge prihode i sve elemente određene za primjenu pravila za sprečavanje preklapanja kao funkciju omjera između razdoblja osiguranja i/ili boravišta utvrđenih za određivanje davanja prema članku 52. stavku 1. točki (b) podtočki ii.".

su ostvarili svoje pravo na slobodno kretanje. Međutim, prema mojem mišljenju nije očito da je uzimanje u obzir, koje provodi država članica, iznosa koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina osobito nepovoljno za radnike o kojima je riječ [23].

53. Osim toga, u uvodnoj izjavi 4. iste uredbe navodi se da je potrebno poštovati *posebne značajke nacionalnih zakonodavstava o socijalnoj sigurnosti* te izraditi samo sustav koordinacije. Iz uvodnih izjava 30. i 31. Uredbe br. 883/2004 također proizlazi da je na nacionalnom zakonodavcu da uvede pravila kojima se ograničava preklapanje dviju ili više mirovina stečenih u različitim državama članicama, pri čemu zakonodavac Unije pak treba odrediti samo ograničenja unutar kojih se ta pravila mogu primjenjivati.

54. S obzirom na te uvodne izjave, slažem se sa stajalištem finske vlade prema kojem se člankom 55. stavkom 1. točkom (a) te uredbe ne provodi usklađivanje određenog načina izračuna mirovina za nadživjele osobe ili njihova iznosa. Na nacionalnim je nadležnim tijelima da odrede te načine u okviru primjene te odredbe. Država članica stoga može odabrati podijeliti iznos koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina. Drugim riječima, kontekst navedene odredbe ne znači da države članice nužno trebaju prihvatiti tumačenje koje je za dotičnu osobu najpovoljnije u pogledu iznosa koji treba podijeliti.

55. Općenitije, prema sudskoj praksi Suda, UFEU-om se ne jamči radniku da proširenje njegovih aktivnosti u više od jedne države članice ili njihov prijenos u drugu državu članicu bude neutralan u području socijalne sigurnosti. S obzirom na razlike između zakonodavstava država članica u području socijalne sigurnosti, takvo proširenje ili takav prijenos može za radnika, ovisno o slučaju, biti više ili manje povoljan odnosno nepovoljan kad je riječ o socijalnoj sigurnosti. Iz toga proizlazi da, čak i u slučaju kad je primjena takvog zakonodavstva nepovoljnija, ono je i dalje u skladu s člancima 45. i 48. UFEU-a, ako radnika o kojem je riječ ne stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na one koji cjelokupnu svoju djelatnost izvršavaju u državi članci u kojoj se to zakonodavstvo primjenjuje ili u odnosu na one koji su prethodno već bili obveznici te ako ne dovodi jednostavno do nepovratne uplate socijalnih doprinosa [24].

56. U ovom slučaju, kad je riječ o glavnom predmetu, sud koji je uputio zahtjev istaknuo je da osoba HK ima pravo na belgijsku mirovinu za nadživjele osobe samo na temelju primjene članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004 [25]. U tim se okolnostima pravom Unije u svakom slučaju, čak i u slučaju kad se ta odredba primjenjuje na način da se dijeli iznos koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina, u povoljniji položaj stavlja migranta [26].

57. Kao treće, tumačenje prema koje država članica može odabrati podijeliti iznos prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina potkrijepljeno je ciljevima koji se nastoje postići Uredbom br. 883/2004. Naime, iz sudske prakse Suda proizlazi da ona ima za cilj, kao što to proizlazi iz njezinih uvodnih izjava 1. i 45., kao i članka 42. UEZ-a, koji je postao članak 48. UFEU-a, osigurati slobodno kretanje radnika u Europskoj uniji, uz poštovanje

[23] Tako, s obzirom na članak 55. stavak 1. točku (a) drugi podstavak Uredbe br. 883/2004, zainteresiranu osobu ne lišava se svojstva umirovljenika radi primjene drugih relevantnih odredaba te uredbe.

[24] Vidjeti presudu od 25. studenoga 2021., Finanzamt Österreich (Obiteljska naknada za stručnjaka za razvojnu pomoć) (C-372/20, EU:C:2021:962, t. 80. i navedena sudska praksa).

[25] Vidjeti točku 28. ovog mišljenja.

[26] Sud je u tom pogledu istaknuo, s jedne strane, da, iako je posljedica primjene propisa Unije stavljanje u povoljniji položaj radnika migranta u odnosu na radnika koji nije migrant, ona ipak nije diskriminirajuća jer se radnici migranti ne nalaze u situaciji usporedivoj sa situacijom radnika koji nikad nisu napustili svoju zemlju te, s druge strane, da eventualne razlike koje postoje u korist radnika migranata nisu posljedica tumačenja prava Unije, nego nepostojanja zajedničkog sustava socijalne sigurnosti ili neusklađenosti postojećih nacionalnih sustava, što se ne može ispraviti običnom koordinacijom koja je trenutačno na snazi (vidjeti presudu od 22. travnja 1993., Levatino, C-65/92, EU:C:1993:149, t. 49. i navedena sudska praksa).

posebnih značajki nacionalnih zakonodavstava o socijalnoj sigurnosti, te koordinirati nacionalne sustave socijalne sigurnosti država članica kako bi se jamčilo učinkovito ostvarivanje slobode kretanja osoba i tako doprinijelo poboljšanju životnog standarda i uvjeta zapošljavanja osoba koje se kreću unutar Unije [27].

58. U tom se pogledu, i dalje prema sudskoj praksi Suda, Uredbom br. 883/2004 ne uvodi zajednički sustav socijalne sigurnosti, nego se dopušta postojanje različitih nacionalnih sustava. Države članice zadržavaju svoju nadležnost za uređenje svojih sustava socijalne sigurnosti, a u nedostatku usklađivanja na razini Unije određivanje uvjeta za stjecanje prava na socijalna davanja stvar je zakonodavstva svake države članice, uz poštovanje prava Unije [28]. Usto, nepostojanje zajedničkog sustava socijalne sigurnosti podrazumijeva potrebu *očuvanja financijskog integriteta* sustavâ socijalnog osiguranja država članica, uz istodobno izbjegavanje penaliziranja radnika koji se koriste svojim pravom na slobodno kretanje [29]. Cilj pravila za sprečavanje preklapanja stoga je izbjegavanje nedopuštenih kumuliranja socijalnih davanja [30].

59. Stoga iz ciljeva Uredbe br. 883/2004 proizlazi da su države članice nadležne odrediti kako će uzeti u obzir iznose jednog ili više davanja ili drugog prihoda u okviru primjene članka 55. stavka 1. točke (a) te uredbe, osobito kako bi očuvale financijski integritet svojeg sustava socijalne sigurnosti. Države članice u tom smislu imaju pravo poduzeti mjere čiji je cilj dugoročno osigurati ravnotežu njihovih sustava kako bi i dalje štitile sve osiguranike iz sustava socijalne sigurnosti.

60. Belgijska vlada u ovom slučaju tvrdi da se, u skladu s primjenjivim nacionalnim propisom o mirovinama radnika, odnosno člankom 52. stavkom 1. Kraljevske uredbe od 21. prosinca 1967., u slučaju preklapanja starosnih mirovina i mirovina za nadživjele osobe pravila za sprečavanje preklapanja primjenjuju samo na izvedeno pravo (mirovina za nadživjele osobe), a ne na osobno pravo (starosna mirovina), što je obilježje kojim se objašnjavaju primijenjeni načini izračuna iznosa mirovine za nadživjele osobe. Prema mojem mišljenju, takav je pristup u nadležnosti država članica te nije na zakonodavcu Unije ni na Sudu da nalažu precizne načine izračuna iznosa koje treba uzeti u obzir i koji bi se primjenjivali u svim tim državama.

61. Kao četvrto, takvo je tumačenje potkrijepljeno i nastankom članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004. Kao što je Sud to istaknuo, ta je uredba provela modernizaciju pravila sadržanih u Uredbi br. 1408/71 te ih pojednostavnila, pri čemu je zadržala njezin *cilj* [31]. Međutim, u ovom se slučaju u članku 46.c Uredbe br. 1408/71, koji je prethodio članku 55. stavku 1. točki (a) Uredbe br. 883/2004, navodi da, ako primitak druge vrste davanja ili drugih primanja ima za posljedicu smanjenje, obustavu ili ukidanje dvaju ili više davanja, iznos koji ne bi bio isplaćen u strogoj primjeni odredaba koje se odnose na smanjenje, obustavu ili ukidanje, *određen prema zakonodavstvu predmetnih država članica* dijeli se na broj davanja koja podliježu smanjenju, obustavi ili ukidanju [32]. Stoga, iako je zakonodavac Unije odabrao drukčiji tekst tog članka 55.

[27] Presuda od 3. lipnja 2021., TEAM POWER EUROPE (C-784/19, EU:C:2021:427, t. 58. i navedena sudska praksa)

[28] Vidjeti u tom smislu presudu od 15. rujna 2022., Rechtsanwaltskammer Wien (C-58/21, EU:C:2022:691, t. 61. i navedena sudska praksa).

[29] Vidjeti u tom smislu presudu od 21. listopada 2021., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (C-866/19, EU:C:2021:865, t. 41. i navedena sudska praksa).

[30] Vidjeti u tom smislu presudu od 8. svibnja 2014., Wiering (C-347/12, EU:C:2014:300, t. 55. i navedena sudska praksa).

[31] Vidjeti presudu od 30. rujna 2021., Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv) (C-285/20, EU:C:2021:785, t. 42. i navedena sudska praksa).

[32] Kao što je to naglasio autor kojeg navodi sud koji je uputio zahtjev, kad je riječ o starosnim mirovinama i mirovinama za nadživjele osobe, jedina se suštinska izmjena između uredbi br. 1408/71 i 883/2004 odnosi na jedno od pravila o ograničavanju dosega nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja, odnosno više se ne dijeli iznos davanja koji se ne pruža, nego se dijele davanja ili prihodi koji se uzimaju u obzir za primjenu pravila za sprečavanje preklapanja. Vidjeti Morsa, M., „La coordination des systèmes de sécurité sociale: règlements (CE) 883/2004 et 987/2009 versus règlements nº 1408/71 et 574/72: ce qui a changé au 1er mai 2010", *Journal des tribunaux du travail*, br. 1096, 2011., str. 181. do 192., osobito str. 191.

stavka 1. točke (a) od onog koji je predložila Komisija [33], u članku 46.c Uredbe br. 1408/71 po istom se načelu također upućuje na iznose koje ne određuje zakonodavac Unije, nego ih određuju države članice [34].

62. Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev navodi da su, prema SFP-ovim tvrdnjama, nadležne finske ustanove postupile isto kao SFP u pogledu načina izračuna finske mirovine osobe HK za nadživjele osobe [35]. Osoba HK poziva se pak na Okružnicu francuskog Nacionalnog fonda za mirovinsko osiguranje, u kojoj se slijedi isto tumačenje kao ono koje ona zagovara [36]. Međutim, ne vidim nikakvu proturječnost u tim razlikama u pristupu. Naime, kao što sam to prethodno naveo, države članice imaju pravo odrediti načine izračuna iznosa mirovine za nadživjele osobe, pod uvjetom da poštuju pravo Unije. Naime, u ovom se slučaju člankom 55. stavkom 1. točkom (a) Uredbe br. 883/2004 omogućuje dijeljenje ukupnog iznosa davanja o kojima je riječ ili iznosa prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina. Nadležne ustanove različitih država članica stoga pravilno mogu ne primijeniti iste načine izračuna.

63. S obzirom na sve što je navedeno u ovom mišljenju, smatram da članak 55. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 883/2004 treba tumačiti na način da mu se, ako korištenje davanja različite vrste zahtijeva primjenu nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja u pogledu samostalnih davanja, ne protivi nacionalni propis u skladu s kojim nadležne ustanove za izračun iznosa mirovine za nadživjele osobe iznos prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina dijele s brojem mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju ta pravila.

V. Zaključak

64. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio tribunal du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu, Belgija) odgovori na sljedeći način:

Članak 55. stavak 1. točku (a) Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti

[33] Vidjeti Prijedlog uredbe Vijeća (EZ) o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1408/71 o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice i Uredbe (EEZ) br. 574/72 o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EEZ) br. 1408/71 (COM(98) 547 *final*) (SL 1998., C 325, str. 12.). Komisija u svojim pisanim očitovanjima naglašava da je tekst članka 37. njezina Prijedloga uredbe bio sličan tekstu članka 46.c Uredbe br. 1408/71 i da je tekst članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004 rezultat pregovora tijekom zakonodavnog postupka.

[34] Napominjem da određeni autori u biti slijede drukčije tumačenje prema kojem se u okviru primjene članka 55. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004 sada dijele iznosi mirovina koje treba zbrojiti, a ne više smanjeni iznosi. Vidjeti, među ostalim, Verschueren, H., „Regulation 883/2004 and Invalidity and Old-Age Pensions", *European Journal of Social Security*, sv. 11., 2009., br. 1 i 2, str. 143. do 162., osobito str. 159.; Schuler, R., u Fuchs, M., i Cornelissen, R., *EU Social Security Law, A Commentary on EU Regulations 883/2004 and 987/2009*, Beck, C. H. – Hart Publishing – Nomos, 2015., str. 359. do 362., osobito str. 361., kao i Lhernould, J.-P., „Protection sociale et droit de l'Union européenne – Prestations servies dans le cadre des règlements de coordination (CE) nº 883/2004 et (CE) nº 987/2009", *JurisClasseur Europe*, sv. 618., 2023., t. 53.

[35] Osoba HK u svojim pisanim očitovanjima osporava tu SFP-ovu tvrdnju i naglašava da finska tijela nisu primijenila članak 55. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 883/2004 kad su joj dodijelila mirovinu za nadživjele osobe.

[36] Vidjeti točku 32. ovog mišljenja.

treba tumačiti na način da mu se:

ako korištenje davanja različite vrste zahtijeva primjenu nacionalnih pravila za sprečavanje preklapanja u pogledu samostalnih davanja, ne protivi nacionalni propis u skladu s kojim nadležne ustanove za izračun iznosa mirovine za nadživjele osobe iznos prihoda koji prelazi gornju granicu preklapanja različitih razmatranih mirovina dijele s brojem mirovina za nadživjele osobe na koje se primjenjuju ta pravila.